

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17.08.2011, sp. zn. 31 Cdo 2036/2009, ECLI:CZ:NS:2011:31.CDO.2036.2009.1

Číslo: 25/2012

Právní věta: Tam, kde určitá osoba zajišťuje pohledávku vůči úpadci svým majetkem několika různými způsoby a nikoliv jen omezeně (zástavou), nýbrž celým svým majetkem (ručením), není plněním poskytnutým do konkursu vedeného podle zákona č. 328/1991 Sb. z titulu zástavního práva (v případě, že šlo o plnění poskytnuté ve výši zástavou zajištěné pohledávky) zbavena povinnosti doplatit na úhradu zajištěné pohledávky z titulu ručení částku, které se v důsledku omezení založeného ustanovením § 28 odst. 2 a 4 uvedeného zákona nedostalo na úhradu zajištěné pohledávky zajištěnému věřiteli ze složené částky.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 17.08.2011

Spisová značka: 31 Cdo 2036/2009

Číslo rozhodnutí: 25

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Incidenční spory, Konkurs, Ručení, Zástavní právo

Předpisy: § 27 odst. 5 ZKV ve znění do 31.12.2007

§ 28 ZKV ve znění do 31.12.2007

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobce ABC, a. s., se žalobou podanou 12. 10. 2007 domáhal po žalovaných 1) V. V. a 2) R. V., aby mu společně a nerozdílně zaplatili částku 312 665,49 Kč. Žalobu odůvodnil tím, že jde o pohledávku vzešlou ze smlouvy o úvěru ze dne 19. 6. 1995, ve znění dodatku ze dne 20. 12. 1996, uzavřené mezi Českou spořitelnou jako věřitelem a společností K. jako dlužníkem (dále též jen „úvěrová smlouva“).

Žalovaní zajistili splnění pohledávky dlužníkem svými ručitelskými závazky (na základě prohlášení o ručitelském závazku ze dne 19. 6. 1995). Česká spořitelna pohledávku z úvěrové smlouvy postoupila smlouvou o postoupení pohledávky ze dne 30. 11. 1999 České konsolidační agentuře (dříve K. banka, s. p. ú. – dále též jen „banka“) a ta ji pak smlouvou o postoupení pohledávky ze dne 5. 8. 2003 postoupila žalobci (v době druhého postoupení šlo o pohledávku v celkové výši 1 011 949,22 Kč, tvořenou jistinou po splatnosti ve výši 536 930,40 Kč, úroky po splatnosti ve výši 230 872,40 Kč, úroky z prodlení ve výši 40 144,22 Kč, poplatky a pokutami ve výši 5129,20 Kč, úroky z prodlení z jistiny po splatnosti ve výši 35 660,50 Kč a úroky z prodlení z úroků po splatnosti ve výši 163 212,50 Kč).

Usnesením ze dne 31. 7. 2000 prohlásil Krajský obchodní soud v Praze konkurs na majetek úvěrového dlužníka (společnosti K.) a banka do tohoto konkursu přihlásila pohledávku z úvěrové smlouvy ve výši 1 011 949,22 Kč. Přihlášená pohledávka byla v konkursu zjištěna s právem na oddělené uspokojení ze zpeněžení zastavených nemovitostí vlastněných žalovanými a na její uspokojení obdržel žalobce z konkursu částku 699 283,73 Kč, tvořenou především výtěžkem zpeněžení zastavených nemovitostí (695 046,10 Kč), sníženým o náklady spojené s udržováním, správou a prodejem zastavených nemovitostí a představujícím 70 % výtěžku zpeněžení připadajícího na žalobce jako na odděleného věřitele. Dalších 4237,63 Kč tvoří částku, kterou žalobce obdržel při rozvrhu na uspokojení zbytku neuhrazené pohledávky jako nezajištěný věřitel. Zbývá tudíž uhradit částku požadovanou po žalovaných.

Rozsudkem ze dne 25. 6. 2008 O b v o d n í s o u d pro Prahu 9 žalobu zamítl (bod I. výroku) a rozhodl o nákladech řízení (bod II. výroku).

Soud dospěl po provedeném dokazování k závěru, že co do částky 5129,20 Kč je pohledávka promlčena, neboť nebyla přihlášena do konkursu, stala se splatnou k 31. 3. 1999 a žaloba byla podána (až) 12. 10. 2007.

Ve zbývající části uzavřel, že závazek žalovaných jako ručitelů zanikl splněním do konkursní podstaty v souladu se zákonem č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání (dále též jen „ZKV“).

Na základě rozhodnutí právního předchůdce žalobce přihlásit pohledávku do konkursu neměli žalovaní (jako ručitelé a zástavci) podle soudu jinou možnost, než poskytnout plnění do konkursní podstaty, a tímto plněním jejich závazek v rozsahu poskytnutého plnění nepochybně zanikl. Nelze po nich proto spravedlivě žádat, aby na zajištěnou pohledávku plnili ve větším rozsahu, než činí zajištěná pohledávka, jen proto, že se žalobce (jeho právní předchůdce) solidárně rozhodl rozdělit o výtěžek z dlužníkovy majetku (a jeho zajištění) s ostatními dlužníkovými věřiteli tím, že pohledávku přihlásil do konkursu vedeného na majetek dlužníka, uvedl soud.

I kdyby částka uhrazená žalovanými do konkursu byla cenou zastavených nemovitostí, nic to podle soudu nemění na skutečnosti, že plněním ručitelů (a zástavců) na zajištěnou pohledávku jejich povinnost v rozsahu poskytnutého plnění zanikla, a to z obou způsobů zajištění současně.

K odvolání žalobce M ě s t s k ý s o u d v Praze rozsudkem ze dne 22. 1. 2009 změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že každému ze žalovaných uložil zaplatit žalobkyni částku 312 665,49 Kč, s tím, že plněním jednoho ze žalovaných zaniká v rozsahu tohoto plnění povinnost druhého (první výrok), a rozhodl o nákladech řízení před soudy obou stupňů (druhý výrok).

Odvolací soud vyšel z ustanovení § 27 odst. 5 a § 28 odst. 1, 4 a 5 ZKV, uzavíraje, že žalovaní zaplatili cenu zajištěné pohledávky do konkursní podstaty úvěrového dlužníka až 4 roky po soupisu zastavených nemovitostí (před jejich plánovanou dražbou), v důsledku čehož bylo s jejich platbou naloženo jako s výtěžkem zpeněžení nemovitostí a žalobkyně byla uspokojena pouze do výše 70 % z čistého výtěžku zpeněžení, tedy po odečtení nákladů vzniklých zmařením dražby. Dále poukázal na to, že zástavní věřitel neměl jinou možnost, než přihlásit pohledávku do konkursu, jestliže se chtěl podílet na uspokojení ze zajištění zástavním právem. Z titulu nároku na oddělené uspokojení byla pohledávka v souladu se zákonem uspokojena pouze do výše 695 046,10 Kč. Ve zbývající rozsahu pohledávka existuje a v tomto rozsahu trvá i její zajištění ručitelskými závazky.

Byla-li žalobkyně v konkursu uspokojena v rozsahu 699 283,73 Kč, je stále věřitelkou zbývající části pohledávky. Zánik zástavního práva zpeněžením zástavy nemohl přivodit zánik dalšího zajišťovacího institutu, nebyla-li pohledávka plně uspokojena a nedošlo-li tak k zániku hlavního závazku.

Argumentaci, podle které další plnění na tutéž pohledávku nelze po žalovaných spravedlivě požadovat, označil odvolací soud za nepřiléhavou. Zdůraznil, že výši výtěžku zpeněžení nemovitostí v konkursu „může zástavní dlužník těžko ovlivnit, pokud včas nereaguje na zákonnou výzvu správce“. To, že v situaci, kdy zaplatili celou zajištěnou pohledávku, připadlo na odděleného věřitele jen 70 % plnění, si žalovaní podle odvolacího soudu způsobili sami. Jako ručitelé totiž mohli přivodit zánik závazku a tím i všech zajišťovacích institutů splněním přímo věřiteli z titulu ručitelských závazků, čehož nevyužili.

Závěr o promlčení částky 5129,20 Kč nepokládal odvolací soud za správný, maje za prokázáno, že i tato část pohledávky byla přihlášena do konkursu.

Proti rozsudku odvolacího soudu podali žalovaní dovolání, namítajíce, že jsou dány dovolací důvody uvedené v § 241a odst. 2 písm. b) a odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, tedy, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (odstavec 2 písm. b/) a že vychází ze skutkového zjištění, které nemá podle obsahu spisu v podstatné části oporu v provedeném dokazování (odstavec 3), a požadujíce, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

V mezích právního posouzení věci dovolatelé namítají, že úhradu částky rovnající se pohledávce zajištěné zástavním právem nelze posuzovat obdobně jako výtěžek dražby či prodej mimo dražbu, neboť k takovému způsobu zpeněžení nemovitosti nedošlo. Zákonná úprava konkursu podle nich nezná jiný způsob vypořádání pohledávky zajištěné nemovitostí jejím vlastníkem (rozuměj vlastníkem nemovitosti), než postupem dle § 27 odst. 5 ZKV. Zpeněžení nemovitostí způsobem dovozovaným odvolacím soudem (tedy jakýmsi vykoupením nemovitosti dovolateli) nemá podle dovolatelů oporu v ustanovení § 27 odst. 5 ZKV.

Dovolatelé - uvádí se dále v dovolání - uhradili pohledávku do konkursní podstaty v celé její výši, včetně příslušenství (o čemž svědčí shoda přihlášené pohledávky s výší poskytnuté úhrady). Nevypláceli z podstaty nemovitost, protože byli stále jejími vlastníky a cena nemovitosti byla výrazně vyšší, než částka, kterou uhradili. Kdyby tedy správce konkursní podstaty nemovitosti skutečně zpeněžoval způsobem dovozovaným odvolacím soudem, pak by nemohl přijmout plnění, které dosahovalo jen jedné čtvrtiny hodnoty nemovitostí.

K výtce odvolacího soudu, že příslušnou částku uhradili do konkursní podstaty až čtyři roky po výzvě původního správce konkursní podstaty (a nikoliv v určené třicetidenní lhůtě), dovolatelé poukazují na to, že odvolací soud se vůbec nezabýval zjištěním, zda výzva správce konkursní podstaty k úhradě zajištěné pohledávky byla řádně doručena oběma dovolatelům jako spoluvlastníkům nemovitosti a zda obsahovala nutně náležitosti.

K tomu tvrdí, že výzva z 5. 12. 2000 byla doručena pouze dovolatelce, a není v ní ani uvedena částka, jejíž úhradou se jednotliví podíloví spoluvlastníci zproští svého závazku z titulu zástavního práva a jež musí odrážet hodnotu jejich spoluvlastnického podílu (dovolatelé přitom byli podílovými spoluvlastníky zastavených nemovitostí).

V této souvislosti dovolatelé odkazují na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. 4. 2006, sp. zn. [29 Odo 364/2006](#) (jde o rozsudek uveřejněný pod číslem 9/2009 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, který je, stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže, veřejnosti dostupný i na webových stránkách Nejvyššího soudu), uzavírajíce, že za daných okolností je jim to, že na výzvu nereagovali, vytýkáno neoprávněně, když za daného stavu nebyly splněny předpoklady pro soupis nemovitostí do konkursní podstaty.

Dovolatelé nesouhlasí ani se závěrem, podle něhož mohli pohledávku uhradit i za trvání konkursu z titulu ručitelského závazku přímo žalobkyni. Míní, že poté, co byli vyzváni k úhradě pohledávky a co

byla zajištěná nemovitost zahrnuta do soupisu majetku konkursní podstaty, nemohli a nesměli plnit jiným způsobem, než do podstaty (v souladu s § 27 odst. 5 ZKV), a to bez zřetele k tomu, zda existoval jejich ručitelský závazek.

Kdyby pohledávku uhradili přímo žalobci, nezměnilo by se ničeho na zahrnutí nemovitostí do konkursní podstaty a jejich zpeněžení by neodvrátili. Potud se dovolávají závěrů obsažených v rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. [32 Cdo 2584/98](#) (jde o rozsudek ze dne 19. 4. 2001, uveřejněný pod číslem 74/2001 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek – dále též jen „R 74/2001“) a sp. zn. [29 Odo 820/2001](#) (jde o rozsudek ze dne 27. 8. 2003, uveřejněný pod číslem 76/2004 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek – dále též jen „R 76/2004“).

Dovozují přitom, že v okamžiku přihlášení zajištěné pohledávky do konkursu má způsob jejího vypořádání vyplacím do konkursní podstaty přednost před případnými dalšími nároky z titulu dalších zajištění.

Odtud dovolatelé uzavírají, že vzhledem k tomu, že do konkursní podstaty uhradili přihlášenou pohledávku v plné výši (1 006 820 Kč), včetně jejího příslušenství, zanikla jejich plněním jak pohledávka, tak závazky plynoucí ze zajištění. Zajištění, která poskytli, nemohou přesáhnout výši samotné pohledávky a jejího příslušenství, což podle dovolatelů vyplývá z akcesorického vztahu zajištění k hlavnímu závazku. Zajištění se však nevztahuje na situaci, kdy je úhrada celé pohledávky zákonným předpisem (v rámci solidarity konkursních věřitelů) ve vztahu k zástavnímu věřiteli zkrácena a její část poskytnuta dalším konkursním věřitelům.

Naplnění dovolacího důvodu dle § 241a odst. 3 o. s. ř. pojí dovolatelé s argumenty vážícími se k výzvě z 5. 12. 2000.

N e j v y š š í s o u d dovolání zčásti zamítl. Ve zbývajícím rozsahu zrušil rozsudek odvolacího soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (do 30. 6. 2009) se podává z bodu 12., části první, článku II. zákona č. 7/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Tříčlenný senát č. 29, který měl podle rozvrhu práce Nejvyššího soudu dovolání projednat a rozhodnout o něm, dospěl při posouzení otázky, zda osoba, která svým majetkem zajišťuje pohledávku věřitele vůči dlužníku jako ručitel a současně jako zástavní dlužník, je povinna plnit zajištěnému věřiteli na úhradu jeho pohledávky částkou převyšující zajištěnou pohledávku, k právnímu názoru odlišnému od toho, který byl vyjádřen v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2009, sp. zn. [29 Cdo 379/2007](#).

Proto rozhodl o postoupení věci (dle § 20 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů) k rozhodnutí velkému senátu občanskoprávního a obchodního kolegia. Velký senát občanskoprávního a obchodního kolegia pak věc projednal a rozhodl o ní v souladu s ustanoveními § 19 a § 20 odst. 1 uvedeného zákona.

Dovolání v této věci je přípustné dle § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř.

Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto – v hranicích právních otázek vymezených dovoláním – zabýval tím, zda jsou dány dovolací důvody uplatněné

dovolateli. Přitom nejprve zkoumal správnost právního posouzení věci odvolacím soudem.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval. V mezích dovolacího důvodu dle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. tedy dovolací soud zkoumá, zda právní posouzení věci ob stojí na základě v řízení učiněných skutkových závěrů, a to bez zřetele k tomu, že tyto skutkové závěry jsou (jako v tomto případě) rovněž zpochybněny prostřednictvím dovolacího důvodu dle ustanovení § 241a odst. 3 o. s. ř. (srov. shodně např. důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2004, sp. zn. [29 Odo 268/2003](#), uveřejněného pod číslem 19/2006 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Nejvyšší soud tudíž zkoumal, zda na skutkovém základě, ze kterého vyšel odvolací soud, ob stojí závěr odvolacího soudu, že v situaci, kdy žalovaní sice do konkursní podstaty zaplatili jako zástavní dlužníci celou zajištěnou pohledávku, ale na odděleného věřitele připadlo jen 70 % plnění, jsou povinni uhradit zbývající část pohledávky věřiteli z titulu svého ručitélského závazku.

Pro právní posouzení věci jsou pak rozhodné především skutkové závěry, podle kterých:

- 1) Česká spořitelna, a. s., jako věřitel uzavřela se společností K. jako dlužníkem dne 19. 6. 1995 úvěrovou smlouvu (ve znění dodatku ze dne 20. 12. 1996), kterou se věřitel zavázal poskytnout dlužníku úvěr ve výši 2 000 000 Kč a dlužník se zavázal poskytnutý úvěr spolu s úroky vrátit do 31. 3. 1999.
- 2) Žalovaní se ručitelstvími prohlášenými datovanými shodně 19. 6. 1995 zavázali dluh z titulu ručení uhradit, neučiní-li tak dlužník. Téhož dne uzavřeli žalovaní s věřitelem také smlouvu o zřízení zástavního práva k nemovitostem v jejich vlastnictví, na základě které vzniklo zástavní právo k nemovitostem, zajišťující pohledávku věřitele z úvěrové smlouvy.
- 3) Banka (která pohledávku nabyla od původního věřitele postoupením) přihlásila 17. 8. 2000 do konkursu (prohlášeného 31. 7. 2000) vedeného na majetek dlužníka pohledávku z úvěrové smlouvy v celkové výši 1 011 949,22 Kč, z toho 1 006 820,02 Kč k oddělenému uspokojení z prodeje zastavených nemovitostí ve vlastnictví žalovaných a 5129,20 Kč k uspokojení běžnému.
- 4) Zastavené nemovitosti byly sepsány v konkursní podstatě dlužníka od 23. 4. 2001 do 26. 4. 2005.
- 5) Důvodem, pro který správce konkursní podstaty zastavené nemovitosti 26. 4. 2005 vyloučila ze soupisu majetku konkursní podstaty dlužníka, bylo, že žalovaní téhož dne uhradili do konkursní podstaty částku odpovídající výši zajištěné pohledávky (1 006 820,02 Kč).
- 6) V průběhu konkursu postoupila banka pohledávku žalobci.
- 7) S částkou uhrazenou žalovanými bylo naloženo jako s výtěžkem zpeněžení zastavených nemovitostí a na základě usnesení Městského soudu v Praze (dále též jen „konkursní soud“) ze dne 7. 9. 2005, ve znění opravného usnesení ze dne 26. 9. 2005, bylo žalobci vyplaceno na oddělené uspokojení pohledávky z úvěrové smlouvy 695 046,10 Kč. Konkursní soud vyšel z toho, že ze složené částky je nutno odečíst 13 923 Kč jako náklady spojené s udržováním, správou a prodejem zpeněžených nemovitostí (konkrétně šlo o částku představující náklady zmařené /v důsledku uhrazení zajištěné pohledávky/ dražby zastavených nemovitostí). Z takto dosaženého čistého výtěžku zpeněžení ve výši 992 923 Kč pak vyplacená částka činí 70 %.
- 8) Na úhradu pohledávky z úvěrové smlouvy bylo dále žalobci (již jako nezajištěnému věřiteli) vyplaceno při rozvrhu dalších 4237,63 Kč.

Podle ustanovení § 27 odst. 5 ZKV osoby, jejichž věci, práva nebo pohledávky zajišťují pohledávky (§ 28) vůči úpadci, správce vyzve, aby do 30 dnů vyplatily ve prospěch konkursní podstaty zajištěné pohledávky nebo aby ve stejné lhůtě složily cenu věci, práva nebo pohledávky, jimiž je pohledávka zajištěna. Nevyplatí-li uvedené osoby zajištěnou pohledávku nebo nesloží-li cenu věci, práva nebo pohledávky, zapíše správce věc, právo nebo pohledávku do soupisu podstaty (§ 18). Věci, které zajišťují pohledávky oddělených věřitelů, lze zpeněžit ve veřejné dražbě. Ustanovení tohoto odstavce

neplatí, jde-li o ručitele včetně bankovní záruky a zvláštních případů ručení (např. směnečné rukojemství, záruky poskytnuté věřitelem na zajištění celního dluhu).

Dle ustanovení § 28 ZKV věřitelé pohledávek, které byly zajištěny zástavním právem, zadržovacím právem, omezením převodu nemovitosti, převodem práva dle § 553 obč. zák. nebo postoupením pohledávky dle § 554 obč. zák. (dále jen „oddělení věřitelé“), mají právo, aby jejich pohledávka byla uspokojena ze zpeněžení věci, práva nebo pohledávky, jimiž byla zajištěna (odstavec 1). Výtěžek zpeněžení po odečtení nákladů spojených s udržováním, správou a prodejem zpeněžené věci, práva nebo pohledávky (dále jen „výtěžek zpeněžení“) vydá správce odděleným věřitelům se souhlasem soudu. Nebyla-li zajištěná pohledávka plně uspokojena, považuje se její neuspokojená část za pohledávku přihlášenou podle § 20 (odstavec 2). Oddělení věřitelé se podle tohoto ustanovení uspokojují do výše 70 % výtěžku zpeněžení na ně připadajícího. Neuspokojenou část pohledávky lze uspokojit v rozvrhu, a to ve třídě, do níž pohledávka podle své povahy patří (odstavec 4). Zajišťovací práva uvedená v odstavci 1 zanikají zpeněžením věci, práva nebo pohledávky v konkursu, a to i v případě, že oddělení věřitelé nepřihlásili své pohledávky (odstavec 5).

V této podobě (pro věc rozhodné) platila citovaná ustanovení zákona o konkursu a vyrovnání již v době soupisu zastavených nemovitostí do konkursní podstaty dlužníka a do 1. 12. 2008 (kdy byl zákon o konkursu a vyrovnání zrušen zákonem č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení /insolvenčním zákonem/) nedoznala změn.

V rozsudku sp. zn. [29 Cdo 379/2007](#) Nejvyšší soud v typové shodné situaci uzavřel, že osoba, která svým majetkem zajišťuje pohledávku věřitele vůči dlužníku jako ručitel a současně jako zástavní dlužník, není povinna plnit zajištěnému věřiteli na úhradu jeho pohledávky částkou převyšující zajištěnou pohledávku. K tomu uvedl, že za plnění poskytnuté takovou osobou zajištěnému věřiteli se pokládá částka složená do konkursní podstaty osobního dlužníka z titulu zástavního práva na vyplacení zajištěné pohledávky nebo jako cena zástavy anebo čistý výtěžek zpeněžení zástavy, bez zřetele k tomu, že zajištěný věřitel vzhledem k úpravě obsažené v § 28 odst. 4 ZKV obdržel z tohoto plnění pouze 70 %.

S tímto závěrem velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu nesouhlasí.

Zástavní dlužník zajišťující svým majetkem pohledávku zajištěného (zástavního) věřitele vůči úpadci (osobnímu dlužníku) se zproští za trvání konkursu vedeného na majetek osobního dlužníka své povinnosti ze zástavního práva již tím, že do konkursní podstaty (a nikoliv do rukou zajištěného věřitele) v intencích § 27 odst. 5 ZKV uhradí zajištěnou pohledávku nebo složí cenu zástavy, a to bez zřetele k tomu, že s takto poskytnutou částkou je dále v konkursu naloženo způsobem (podle § 28 odst. 2 a 4 ZKV), který vede k tomu, že zajištěnému věřiteli se nedostane ani plné úhrady zajištěné pohledávky, ani plné úhrady ceny zástavy (srov. stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 17. 6. 1998, [Cpjn 19/98](#), uveřejněné pod číslem 52/1998 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, bod XXXV., str. 205 /381/, R 74/2001, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 4. 2006, sp. zn. [29 Odo 251/2004](#), uveřejněný pod číslem 41/2007 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek a rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2006, sp. zn. [29 Odo 961/2006](#), uveřejněný pod číslem 72/2007 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek).

To však neznamená, že tam, kde určitá osoba zajišťuje pohledávku vůči úpadci svým majetkem několika různými způsoby a nikoliv jen omezeně (zástavou), nýbrž celým svým majetkem (ručením), je plněním poskytnutým do konkursu z titulu zástavního práva (v případě, že šlo o plnění poskytnuté ve výši zástavou zajištěné pohledávky) zbavena povinnosti doplatit na úhradu zajištěné pohledávky z titulu ručení částku, které se v důsledku omezení založeného ustanovením § 28 odst. 2 a 4 ZKV nedostalo na úhradu zajištěné pohledávky zajištěnému věřiteli ze složené částky.

Přitom nelze přehlédnout, že je plně v rukou takové osoby (zástavního dlužníka a současně ručitele)

přivodit zánik zajištěné pohledávky (a tím odklidit i zástavní právo váznoucí na sepsaném majetku coby důvod trvání takového soupisu) za trvání konkursu tím, že v souladu s ustanovením § 27 odst. 5 ZKV uhradí zajištěnou pohledávku přímo k rukám zajištěného věřitele z titulu ručení (a vyloučení zástavy z konkursní podstaty si následně vynutí postupem podle § 19 odst. 2 ZKV).

Závěr dovolatelů, podle kterého má postup dle § 27 odst. 5 ZKV přednost před plněním z titulu ručení, nemá oporu v zákoně o konkursu a vyrovnání; srov. k tomu ostatně i rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. 6. 2005, sp. zn. [29 Odo 563/2003](#), uveřejněný pod číslem 18/2006 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek. Odkaz dovolatelů na R 76/2004 v daných souvislostech není příslušný.

Na podporu uvedených závěrů lze argumentovat i tím, že hodnota pohledávky uspokojované třetí osobou v průběhu konkursu vedeného na majetek osobního dlužníka z titulu ručení může být jiná (vyšší) než hodnota pohledávky uspokojované z titulu zástavního práva v režimu § 27 odst. 5 ZKV. Je tomu tak již proto, že ustanovení § 33 odst. 1 písm. a) ZKV vylučuje z uspokojení pohledávek v konkursu též úroky, úroky z prodlení a poplatek z prodlení z pohledávek věřitelů vzniklých před prohlášením konkursu, jestliže přirostly v době od prohlášení konkursu. Přitom platí, že prohlášením konkursu na majetek dlužníka nezanikají pohledávky, které jsou podle ustanovení § 33 odst. 1 ZKV vyloučeny z uspokojení v konkursu. Takové pohledávky může konkursní věřitel i za trvání konkursu bez omezení uplatnit vůči úpadcovým ručitelům, jakož i vůči úpadcovým spoludlužníkům a jejich ručitelům (srov. k tomu rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 9. 2010, sp. zn. [33 Cdo 2169/2008](#), uveřejněný pod číslem 77/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Právní posouzení věci odvolacím soudem je tudíž v dotčeném ohledu správné.

Odvolací soud nicméně přehlédl (ve vazbě na ustanovení § 306 odst. 2 zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku), že podle žaloby měla být částka, na kterou bylo nejprve poskytnuto plnění do konkursní podstaty a jejíž doplatek je nyní vymáhán, tvořena také částkou 163 215,50 Kč, specifikovanou jako „úroky z prodlení z úroků po splatnosti“.

Již v rozsudku velkého senátu obchodního kolegia ze dne 24. 3. 2004, sp. zn. [35 Odo 101/2002](#), uveřejněném pod číslem 5/2006 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, na jehož závěrech nemá důvodu cokoli měnit, Nejvyšší soud uzavřel, že občanský zákoník ani obchodní zákoník neumožňují věřiteli požadovat po dlužníku příslušenství (úrok z prodlení) pro případ prodlení s placením příslušenství pohledávky; tím není dotčeno právo účastníků dohodnout se, že smluvené úroky se stanou součástí jistiny. Srov. k tomu dále shodně např. též rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2006, sp. zn. [29 Odo 689/2006](#) a rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 5. 2010, sp. zn. [29 Cdo 1610/2007](#), uveřejněný v časopise Soudní judikatura číslo 12, ročníku 2010, pod číslem 182).

Důvod, pro který by měli žalovaní platit částky, na které žalobce podle zákona neměl nárok ani vůči osobnímu dlužníku, napadené rozhodnutí neozřejmuje, a v tomto ohledu je jeho právní posouzení věci neúplné a ve své neúplnosti nesprávné.

Posouzení argumentů předestřených Nejvyššímu soudu dovolateli prostřednictvím dovolacího důvodu dle § 241a odst. 3 o. s. ř. nemá pro věc význam (a tento dovolací důvod proto není dán). Napadené rozhodnutí po skutkové i právní stránce vychází z toho, že dovolatelé uhradili zajištěnou pohledávku do konkursní podstaty postupem dle § 27 odst. 5 ZKV. Právní posouzení otázky, zda dovolatelé mají doplatit požadovanou částku z titulu ručení vzhledem k tomu, že zajištěnému věřiteli se v konkursu nedostalo plného uspokojení z částky jimi uhrazené, tak není závislé na posouzení náležitostí výzvy z 5. 12. 2000 a toho, zda na ni měli dovolatelé reagovat dříve.

Nejvyšší soud tudíž vzhledem k výše řečenému, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), zamítl dovolání žalovaných proti měnícímu výroku napadeného rozhodnutí o věci samé v

rozsahu týkajícím se částky 149 452,99 Kč (§ 243b odst. 2, část věty před středníkem, o. s. ř.).

Ve zbývajícím rozsahu, tedy v měnícím výroku napadeného rozhodnutí ve věci samé ohledně částky 163 215,50 Kč a v závislém výroku o nákladech řízení (§ 242 odst. 2 písm. b/ o. s. ř.) napadené rozhodnutí zrušil (§ 243b odst. 2, část věty za středníkem, o. s. ř.) a věc potud vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 1, věta první, o. s. ř.).

Odlišné stanovisko JUDr. Zdeňka Krčmáře:

Judikatura Nejvyššího soudu je (jak uzavírá i rozsudek velkého senátu) vskutku sjednocena v závěru, že zástavní dlužník zajišťující svým majetkem pohledávku zajištěného (zástavního) věřitele vůči úpadci (osobnímu dlužníku) se zproští za trvání konkursu vedeného na majetek osobního dlužníka své povinnosti ze zástavního práva již tím, že do konkursní podstaty (a nikoli do rukou zajištěného věřitele) v intencích § 27 odst. 5 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění účinném do 31. 12. 2007, pro věc rozhodném (dále též jen „ZKV“), uhradí zajištěnou pohledávku nebo složí cenu zástavy, a to bez zřetele k tomu, že s takto poskytnutou částkou je dále v konkursu naloženo způsobem (podle § 28 odst. 2 a 4 ZKV), který vede k tomu, že zajištěnému věřiteli se nedostane ani plné úhrady zajištěné pohledávky, ani plné úhrady ceny zástavy (srov. stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 17. 6. 1998, [Cpjn 19/98](#), uveřejněné pod číslem 52/1998 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, bod XXXV., str. 205 /381/, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 4. 2001, sp. zn. [32 Cdo 2584/98](#), uveřejněný pod číslem 74/2001 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek - dále jen „R 74/2001“, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 4. 2006, sp. zn. [29 Odo 251/2004](#), uveřejněný pod číslem 41/2007 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, dále jen „R 41/2007“ a rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2006, sp. zn. [29 Odo 961/2006](#), uveřejněný pod číslem 72/2007 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek - dále jen „R 72/2007“).

Argumentace, která oponuje názoru obsaženému v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2009, sp. zn. [29 Cdo 379/2007](#), vychází z toho, že závěry zformulované ve stanovisku, v R 74/2001, v R 41/2007 a v R 72/2007, nevedou k úsudku o zániku závazku (v rozsahu, v němž se plnění zástavního dlužníka nedostalo - vzhledem k omezení danému ustanovením § 28 odst. 4 ZKV - zástavnímu věřiteli), ohledně toho způsobu jeho zajištění, který není dotčen konkursem vedeným na majetek osobního dlužníka, ani omezen (zástavou) věcně (ve smyslu § 27 odst. 5 ZKV je takovým zajišťovacím institutem ručení), a to ani tehdy, je-li plněním poskytnutým do konkursu z titulu zástavního práva plnění poskytnuté ve výši zástavou zajištěné pohledávky.

Jsem nicméně přesvědčen, že velký senát občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu měl potvrdit jako správné závěry obsažené v rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. [29 Cdo 379/2007](#), a to z následujících důvodů:

Nemám žádných pochyb o tom, že tam, kde osoba, zajišťující svým majetkem pohledávku vůči úpadci jako ručitel (vyňatý z „konkursního“ režimu odděleného uspokojení zajištěného /odděleného/ věřitele prostřednictvím výjimky zformulované v ustanovení § 27 odst. 5 in fine ZKV), je osobou odlišnou od dalších osob, jejichž věci, práva nebo pohledávky zajišťují pohledávky vůči úpadci instituty vypočtenými v § 28 odst. 1 ZKV, je v rozsahu, ve kterém pohledávka zajištěného (odděleného) věřitele nezanikla plněním (§ 559 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku) poskytnutým mu v konkursu jako zajištěnému (oddělenému) věřiteli v rozsahu 70 % výtěžku zpeněžení zajištění ani plněním poskytnutým mu jako nezajištěnému věřiteli při rozvrhu (§ 28 odst. 4 ZKV), trvá závazek ručitele k úhradě takto neuspokojené části pohledávky. Mám za to, že tento závěr platí dokonce i tehdy, neobdržel-li zajištěný (oddělený) věřitel z výtěžku zpeněžení zajištění postupem dle § 28 ZKV ničeho jen proto, že zajištěnou pohledávku nepřihlásil do konkursu v propadné lhůtě určené ustanovením § 22 ZKV (srov. k tomu např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 5. 2002, sp. zn. [29 Cdo 2086/2000](#), uveřejněný pod číslem 27/2003 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek - dále jen

„R 27/2003“).

V případě, že osoba zajišťující svým majetkem pohledávku vůči úpadci jako ručitel je současně osobou zajišťující pohledávku vůči úpadci z titulu zástavního práva podrobeného režimu § 28 ZKV (zástavním dlužníkem), však argumentace založená na tom, že pohledávka zajištěného věřitele nezankla (proto, že část plnění poskytnutého zástavním dlužníkem byla v důsledku úpravy nastavené zákonem o konkursu a vyrovnání použita na úhradu pohledávek jiných věřitelů), nevede k závěru, že taková osoba musí příslušnou část pohledávky zaplatit věřiteli znovu z titulu ručení.

V již zmiňovaném R 27/2003, v rozsudku ze dne 29. 11. 2005, sp. zn. [29 Odo 396/2003](#), uveřejněném pod číslem 31/2007 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek, jakož i v dalších svých rozhodnutích, Nejvyšší soud při úvaze o obsahu zajišťovacích práv v konkursu postupoval metodou, která je uplatnitelná i v této věci a podle které pro přesné vymezení obsahu práv a povinností dotčených prohlášením konkursu na majetek některého ze subjektů z těchto vztahů oprávněných nebo povinných je určující především zjištění, jaká práva či povinnosti by těmto osobám příslušely, kdyby konkursu nebylo.

V takto pojatém rámci je zjevné, že osoba, která zajišťuje pohledávku věřitele vůči (osobnímu) dlužníku svým majetkem jak z titulu zástavního práva (jako zástavní dlužník), tak z titulu ručení (jako ručitel), přivodí v mimokonkursních poměrech zánik obou zajištění tím, že uhradí zajištěnou pohledávku.

Rozsah, v němž se plněním ve výši zajištěné pohledávky taková osoba zproští svých závazků z titulu zajištění za trvání konkursu vedeného na majetek (osobního) dlužníka, pak nemůže být závislý na tom, zda tutéž částku zašle k rukám správce konkursní podstaty (jako zástavní dlužník) nebo k rukám věřitele (jako ručitel). Podstatné je, že k rukám toho, kdo byl oprávněn plnění přijmout (při zajištění zástavním právem je takovou osobou za trvání konkursu namísto zástavního věřitele správce konkursní podstaty osobního dlužníka), bylo poskytnuto plnění v rozsahu zajištěné pohledávky a v takovém případě (v souladu se závěry zformulovanými ve stanovisku, v R 74/2001, v R 41/2007 a v R 72/2007, jakož i s účinky takového plnění v mimokonkursních poměrech) se osoba, která plnila, svého závazku zprostita v rozsahu poskytnutého plnění pro oba způsoby zajištění.

Opačný úsudek vede k absurdnímu závěru, že tam, kde zajištěný (oddělený) věřitel nepřihlásil zajištěnou pohledávku do konkursu v propadné lhůtě určené ustanovením § 22 ZKV, by osoba, která v souladu s ustanovením § 27 odst. 5 ZKV plnila úhradou zajištěné pohledávky do konkursní podstaty osobního dlužníka (v níž byly tyto prostředky následně použity k uspokojení pohledávek ostatních /řádně přihlášených/ věřitelů) jako zástavní dlužník, byla povinna uhradit stejnou částku zajištěnému (oddělenému) věřiteli znovu z titulu ručení.

Z pohledu povinností, které zákon z titulu sjednaného zajištění klade zástavnímu dlužníku a ručiteli v jedné osobě ve vztahu ke splnění zajištěného závazku, nemůže být určující to, zda v důsledku zvláštní úpravy obsažené v konkursním právu ohledně míry uspokojení zástavního věřitele přivodilo plnění poskytnuté ve výši zajištěné pohledávky ve stejném rozsahu i zánik zajištěné pohledávky, nýbrž to, že zástavní dlužník a ručitel v jedné osobě se svého závazku z titulu obou zajištění zprostil v rozsahu, v jakém pohledávku uhradil do konkursní podstaty.

Na možnost věřitele domáhat se po ručiteli uspokojení pohledávky v rozsahu, v němž nemohla být (v intencích § 33 odst. 1 ZKV) podrobena konkursnímu režimu, se tím ničeho nemění (srov. opět rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 9. 2010, sp. zn. [33 Cdo 2169/2008](#), uveřejněný pod číslem 77/2011 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek).